henses til niveauet for de fastfrosne priser for indenlandske produkter, er nødt til at give sidstnævnte produkter forrang.

2. Medlemsstaterne kan ikke længere på områder, der er dækket af en fælles markedsordning — og så meget mindre, når denne ordning bygger på fælles prisregler — gribe ind i en sådan prisdannelsesmekanisme, som følger af den fælles ordning, ved ensidigt fastsatte nationale bestemmelser. Bestemmelserne i en EØF-landbrugsforordning, som indeholder prisregler for produktions- og engroshandelsledene for de produkter, der er omfattet af den pågældende markedsregulering, berører imidlertid ikke medlemsstaternes beføjelse til — uden at overtræde andre bestemmelser i traktaten — at træffe ensidige foranstaltninger vedrørende prisdannelsen i detailhandels- og forbrugerledene, såfremt de ikke bringer den omhandlede fælles markedsordnings og navnlig den derved indførte prisordnings målsætning eller funktion i fare.
3. En national ordning, hvorefter
   — enhver producent eller importør er forpligtet til at anmelde enhver forhøjelse af priserne på det nationale marked senest to måneder før forhøjelsen;
   — den pågældende medlemsstats myndigheder bemyndiges til at udsætte overvæltningen af prisforhøjelser på indførte produkter, således at denne i praksis nødvendigvis forsinkes ud over grænsen for det forsvarlige,

er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, som er forbudt ifølge EØF-traktatens artikel 30, såfremt afsætningen af produkter, der er importeret fra en anden medlemsstat, enten bliver umulig eller vanskeligere end afsætningen af indenlandske produkter, eller såfremt den indebærer, at afsætningen af indenlandske produkter begunstiges til skade for importerede produkter. En sådan national ordning er desuden uforenelig med den fælles markedsordning for korn, indført ved Rådets forordning nr. 120/67, for så vidt den i produktions- og engrosledet regulerer priserne på de produkter, der er omfattet af forordningen. Den er endvidere uforenelig med markedsordningen, i det omfang den gælder for senere omsætningsled og herved efter den nationale rets skøn bringer markedsordningens målsætning eller funktion i fare.

I de forenede sager 16 til 20/79

angående en række anmodninger, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Belgiens Hof van Cassatie er indgivet til Domstolen for i de sager, som verserer for nævnte ret mellem

ANKLAGEMYNDIGHEDEN

og

JOSEPH DANIS (sag 16/79)

EDWARD DEPRE (sag 17/79)

GERARD INGELBRECHT (sag 18/79)

WALTHER VAN DE RYSE (sag 19/79)

ROBRECHT HUYS (sag 20/79)

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af fællesskabsbestemmelserne om de frie varebevægelser med henblik på spørgsmålet, om en national ordning for anmeldelse af prisforhøjelser på visse produkter kan forenes med disse bestemmelser

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene A. O'Keeffe og A. Touffait, dommerne J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart og G. Bosco,

generaladvokat: H. Mayras
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

I — De faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

1. Den belgiske ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971 (Belgisch Staatsblad (stats- og lovtidende) af 28. 12.1971) som ændret og suppleret ved ministerielle bekendtgørelser af 20. april 1972 og 1. marts 1973, bestemmer bl. a. følgende i *artikel 1, stk. 1:*

». . .

Producenter og importører skal til økonomiministeriet anmelde enhver forhøjelse af priserne på det belgiske marked på alle produkter, råstoffer, fødevarer eller øvrige varer samt alle tjenesteydelser senest to måneder før forhøjelsen.«

I *artikel 3, stk. 1,* tilføjes det, at anmeldelse om prisforhøjelse skal ske ved anbefalet brev, og det bestemmes, hvilke oplysninger anmeldelsen skal indeholde.

I fortsættelse heraf indeholder *artikel 4, stk. 1 og 2,* følgende bestemmelser:

»Den i artikel 1 i denne bekendtgørelse fastsatte frist på to måneder fra datoen for anmeldelsen om prisforhøjelsen regnes fra modtagelsen af det i artikel 3 nævnte anbefalede brev.

Fristen afbrydes, såfremt anmeldelsen ikke indeholder alle de i artikel 3 anførte oplysninger, og Pristilsynet inden 8 dage efter modtagelsen af nævnte brev giver den anmeldende virksomhed eller erhvervssammenslutning underretning herom.

I så fald gælder for meddelelsen af de manglende oplysninger samme regler som for anmeldelsen om prisforhøjelse; den i artikel 1 fastsatte frist på to måneder regnes først fra modtagelsen af oplysningerne...

...

Stk. 2. Pristilsynet kan anmode om yderligere oplysninger ... uden at dette medfører, at anmeldelsen får virkning fra senere tidspunkt end angivet i foregående stykke.«

I *artikel 5* hedder det endeligt:

»Økonomiministeriet kan, efter høring af prisreguleringsudvalget, forud for udløbet af den i denne bekendtgørelses artikel 1 fastsatte frist meddele den pågældende virksomhed, at den anmeldte forhøjelse ikke inden for en frist på højst seks måneder kan bringes fuldt eller delvis i anvendelse. Efter udløbet af den således fastsatte frist kan virksomheden bringe den anmeldte eller en mindre forhøjelse i anvendelse.«

I medfør af den ministerielle bekendtgørelse af 20. april 1972 (Belgisch Staatsblad af 25. 4. 1972) er kun virksomheder, hvis omsætning overstiger et vist beløb, forpligtet til at anmelde prisforhøjelser.

Den i den ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971, artikel 1, stk. 1, fastsatte frist for anmeldelse om prisforhøjelser er »som en overgangsforanstaltning« ændret ved ministeriel bekendtgørelse af 1. marts 1973 (artikel 1), som trådte i kraft samme dag (Belgisch Staatsblad af 6. 3. 1973), og som indeholder følgende angivelser af fristens længde:

»— fire måneder for prisforhøjelser, der anmeldes efter denne bekendtgørelses ikrafttræden;

— tre måneder for prisforhøjelser, der anmeldes efter den 1. juli 1973;

— to måneder for prisforhøjelser, der anmeldes efter den 1. august 1973.«

I artikel 2 i samme bekendtgørelse tilføjes:

»Fristen for alle anmeldelser om prisforhøjelser, der er indgivet før denne bekendtgørelses ikrafttræden, for hvilke den i artikel 1, stk. 1, i den ovenfor nævnte ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971 fastsatte frist på 2 måneder ikke er udløbet, fastsættes til fire måneder for anmeldelsen«.

Overtrædelser af ovennævnte regler efterforskes, påvises, forfølges og straffes ifølge bekendtgørelsens artikel 12 efter kapitlerne II af reglerne om forsyningen af landet, som ændret og suppleret ved

lov af 30. juli 1971 om økonomi og priser (Staatsblad af 31. 8. 1971).

2. De tiltalte i hovedsagerne, Joseph Danis, Edward Depre, Gerard Ingelbrecht, Walther Van de Ryse og Robrecht Huys, som alle producerer eller handler med foderstoffer, forhøjede i tiden fra den 1. september 1972 til den 4. april 1973 flere gange deres pris uden at anmelde forhøjelserne til økonomiministeren i medfør af ministeriel bekendtgørelse af 22. december 1971 med senere ændringer.

Herefter blev der rejst tiltale mod de nævnte personer for overtrædelse af artiklerne 1 og 12 i den ministerielle bekendtgørelse, for hvilken de tiltalte dog blev frifundet ved domme afsagt den 30. oktober 1975 af Rechtbank van Eerste Aanleg, Brügge. Retten antog, at de fem tiltalte på grund af uforudselige og betydelige prisstigninger på råstoffer var blevet nødsaget til med øjeblikkelig virkning at forhøje deres salgspriser for at undgå tab.

Disse domme indankede anklagemyndigheden til Hof van Beroep, Gent, som ikke fulgte Rechtbank van Eerste Aanleg, Brügge. Bl. a. ud fra den antagelse, at de omtvistede belgiske regler ikke strider mod EØF-traktatens artikel 30, fordi de anvendes ensartet på importerede og nationale produkter, kendte Hof van Beroep, Gent, de fem tiltalte skyldige ved domme afsagt den 22. juni 1978.

Disse domme blev af de tiltalte indanket til Belgiens Hof van Cassatie, som ved domme af 9. januar 1979 besluttede at udsætte sagerne og i henhold til EØF-traktatens artikel 177 i hver enkelt sag at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»Skal EØF-traktatens artikel 30 fortolkes således, at forbudet mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner også omfatter ordningen efter den ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971, hvorefter enhver producent eller importør er forpligtet til at anmelde enhver forhøjelse af priserne på det belgiske marked på alle produkter, råstoffer, fødevarer eller øvrige varer samt alle tjenesteydelser senest to måneder før forhøjelsen, i det omfang denne ordning a) ikke sondrer mellem indførte og indenlandske produkter, b) bemyndiger ministeren til at forhindre overvæltning af det umiddelbare tryk fra prisforhøjelser på indførte produkter, eller til i hvert fald at forsinke den ud over grænsen for det forsvarlige, c) og således nødvendigvis må medføre en urimelig forsinkelse på grund af den foreskrevne forvaltningsprocedure, navnlig for en virksomhed som den, appellanten (som er foderstofproducent) leder?«

3. Forelæggelsesdommene er registreret på Domstolens justitskontor den 2. februar 1979.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, er der indgivet skriftlige indlæg af de tiltalte i hovedsagerne, repræsenteret af advokaterne L. Simont og G. Horsmans, Bruxelles, af den belgiske regering, repræsenteret af sin befuldmægtigede, direktør i udenrigsministeriet, W. Collins, af regeringen for Det forende Kongerige, repræsenteret af sin befuldmægtigede, A. D. Preston, Treasury Solicitor, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin befuldmægtigede, juridisk konsulent, R. Wägenbaur, bistået af A. Haagsma, Kommissionens juridiske tjeneste.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Den har imidlertid anmodet en af de tiltalte i hovedsagerne om at fremlægge teksten til et af Association professionnelle des Fabricants d'aliments composés pour animaux udstedt cirkulære. Den har endvidere stillet to spørgsmål, henholdsvis til den belgiske regering og til Kommissionen for De europæiske Fællesskaber. Ved det første ønskedes det oplyst, hvor hyppigt anmeldte prisforhøjelser i perioden 1971-1975 blev nægtet, og det andet vedrørte udviklingen i salgspriserne på foderstoffer i Fællesskabet inden for samme periode.

II — Skriftlige indlæg i henhold til Artikel 20 i Protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

De *tiltalte i hovedsagerne* har først givet en meget detaljeret beskrivelse af den ordning for anmeldelse af prisforhøjelser, som gælder i belgisk ret.

Den praktiske følge af denne ordning er, at prisen på det produkt, for hvilket der anmeldes en forhøjelse, under alle forhold blokeres, indtil ventefristen er udløbet. De faktorer, der kan gøre det nødvendigt for en producent eller en importør at gennemføre en prisforhøjelse, kan først overvæltes efter ventefristens udløb.

Herved opstår der en prisblokering, som inden for ventefristen forhindrer en overvæltning af det umiddelbare tryk fra prisforhøjelserne på de indførte varer. Dette medfører en nedgang i den pågældende virksomheds fortjeneste eller endog et tab, hvorved virksomheden bliver nødt til at nedsætte eller indstille importen af de pågældende varer.

For bedre at forstå virkningerne af den obligatoriske anmeldelse af prisforhøjelserne vil det være nyttigt at undersøge strukturen i de priser, der anvendes af de belgiske foderstofproducenter.

I salgsprisen på foder indgår de for størstedelens vedkommende importerede råstoffer med 80 %. Merværdien andrager således 20 % (nettofortjenesten plus finansielle byrder andrager, før beskatning, 3,4 %, mens den øvrige del af merværdien består af produktionsomkostninger, afskrivninger m.v.).

De stigende produktionsomkostninger er blevet fastholdt med samme procent pr. ton færdigvare, fordi produktiviteten inden for sektoren har været stadig stigende.

Heraf følger, at fortjenstmargenens størrelse direkte og udelukkende afhænger af råstofpriserne.

Siden august 1972 har der været kraftige svingninger, navnlig voldsomme stigninger, i priserne på råstoffer til blandfoder.

Da de belgiske fabrikanter kun udgør en meget lille gruppe, har de ikke haft mulighed for at indvirke på prisudviklingen eller at beskytte sig mod stigningerne gennem langfristede kontrakter. De har heller ikke kunnet klare fristen ved at oprette lagre for mindst to måneder; lagrenes udskiftningstid er normalt betydelig kortere, og større lagre kræver betydelige investeringer og ligger uden for de pågældendes muligheder.

Spørgsmålet er da, om forpligtelsen efter belgisk ret til at anmelde prisforhøjelser

ifølge Domstolens retspraksis er i strid med EØF-traktatens artikel 30, som forbyder kvantitative indførselsrestriktioner og enhver foranstaltning med tilsvarende virkning.

En ordning, der gælder uden forskel for indenlandske og importerede varer, kan ikke i almindelighed anses for at være i strid med fællesskabsretten, medmindre den i særlige tilfælde har en tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion. Dette ville ifølge Domstolens retspraksis f.eks. være tilfældet, såfremt en maksimalpris blev fastsat så lavt, at de importører, som ønskede at indføre, kun kunne gøre dette med tab.

Forpligtelsen til at anmelde prisforhøjelser medfører, at priserne blokeres, i hvert fald i ventefristen, idet den pris, der anvendes på anmeldelsestidspunktet, i denne periode skal betragtes som en maksimalpris, der ikke kan forhøjes.

Sker der en pludselig forhøjelse af priserne på indførte råstoffer, bliver den belgiske producent/importør nødsaget til at arbejde med tab, da han ikke umiddelbart vil kunne overvælte forhøjelsen på sine salgspriser. I så tilfælde vil han enten blive nødt til at skaffe sig tilsvarende belgiske råstoffer, indstille sin virksomhed eller gå fallit. Under alle omstændigheder vil indførslen af råstoffer fra udlandet blive alvorligt berørt heraf. Ønsker den pågældende at fortsætte importen, er den eneste udvej, med den hermed forbundne risiko, at oprette lagre, der rækker til hele den periode, hvorunder en anmeldt forhøjelse ikke kan gennemføres. Men for det første er der få virksomheder, der har mulighed for at gøre dette, og for det andet vil en sådan udvej ikke fratage anmeldelsespligten, som har gjort den nødvendig, dens karakter af en importbegrænsende foranstaltning.

Endvidere udsættes den belgiske producent, der fremstiller de samme varer på grundlag af indenlandske råstoffer, ikke for sådanne hindringer. Da prisforhøjelserne på de belgiske råstoffer også skal anmeldes forud, og da kendskabet til en sådan forholdsregel udbredes meget hurtigt i handelskredse, kan den belgiske foderstofproducent ligeledes straks anmelde en forhøjelse af sine priser, som således finder anvendelse samtidigt med forhøjelsen af råstofpriserne.

Det fremgår at det anførte, at salget af varer, fremstillet på grundlag af udenlandske råstoffer, umuliggøres eller gøres vanskeligere end salget af de samme varer, fremstillet på grundlag af indenlandske råstoffer.

Endvidere indebærer den omstændighed, at prisdannelsessystemet er anderledes på det belgiske marked end på de udenlandske markeder, ligeledes en forskelsbehandling.

Priserne på råstoffer fra udlandet kan stige som følge af en forhøjelse af de særlige importomkostninger (transport, forsikring, havneafgifter m. v.), uden at priserne på de belgiske råstoffer samtidigt stiger. Også i dette tilfælde medfører ordningen for anmeldelse af prisstigningerne, at forhøjelsen ikke kan overvæltes på produktets pris, før der er gået mindst to måneder.

Ud fra dette synspunkt må de belgiske regler falde ind under definitionen i artikel 2, stk. 3, litra d), i direktiv 70/50, som, blandt de foranstaltninger, der har tilsvarende virkning som kvantitative udførselsrestriktioner, nævner foranstaltninger, der »umuliggør en eventuel prisforhøjelse for den importerede vare svarende til de med importen forbundne

yderligere omkostninger og belastninger«. Det samme gælder forhøjelsen af produktionsomkostningerne i den producerende medlemsstat. Umuligheden af at overvælte disse priselementer i rette tid medfører i en sektor som fodersektoren, hvor fortjenstmargenerne allerede i forvejen er meget lave, at der også i dette tilfælde må sælges med tab.

Selv om der ses helt bort fra spørgsmålet, om der foreligger en forskelsbehandling af indenlandske og importerede varer eller produkter, må det dog konkluderes, at den belgiske forpligtelse til forudgående anmeldelse af prisforhøjelser er i strid med EØF-traktatens artikel 30 i det omfang, den medfører en direkte begrænsning af indførslerne.

I det foreliggende tilfælde opstår forsinkelsen med overvæltning af prisforhøjelser imidlertid ikke (eller kan i hvert fald let undgås) for de indenlandske råstoffer og vil normalt ikke kunne opstå ved forhøjelse af de egentlige indførselsomkostninger.

Denne dobbelte forskelsbehandling er egnet til at indskrænke indførslerne og at besværliggøre, ja, endog umuliggøre, salget af indførte varer i højere grad end indenlandske varer.

Den belgiske regering har anført, at en national prisordning, der gælder uden forskel for indenlandske og indførte varer, ikke efter Domstolens retspraksis i almindelighed er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, medmindre den indeholder særlige elementer, der kan hindre samhandelen inden for Fællesskabet.

Ordningen i Belgien for anmeldelse af prisforhøjelser sondrer imidlertid ikke efter varernes oprindelse og indeholder heller ikke sådanne særlige elementer.

Når økonomiministeriet tager stilling til en anmeldelse af en prisforhøjelse, tager den omkostningerne ved alle produktets elementer i betragtning, herunder omkostningerne ved de indførte råstoffer og dermed eventuelle forhøjelser af disse. Desuden gælder der den samme ventefrist for indenlandske og indførte varer.

Anmeldelsespligten kan heller ikke siges særlig at forsinke overvæltningen af prisforhøjelsen. Heller ikke af denne grund kan den altså anses som en foranstaltning med tilsvarende virkning som importrestriktioner, eftersom ordningen indebærer, at den, som er forpligtet til at indgive anmeldelsen, selv fastsætter den dato, hvor forhøjelsen bringes i anvendelse.

Den foreliggende ordning er således i fuld overensstemmelse med fællesskabsretten.

I sit indlæg har *regeringen for Det forende Kongerige* behandlet spørgsmålet om, i hvilket omfang medlemsstaterne kan træffe ensidige afgørelser til bekæmpelse af inflationen, så længe dette ikke kommer i strid med deres forpligtelser efter traktaten, et spørgsmål, som den anser for særdeles væsentligt.

Efter den britiske regerings opfattelse er det, for at kunne bekæmpe inflationen, nødvendigt at vedtage en hel serie foranstaltninger, hvortil utvivlsomt kan henregnes forpligtelsen til en forudgående anmeldelse af prisforhøjelser.

Det er på ingen måde de pågældende medlemsstater alene, der vil drage fordel af sådanne foranstaltninger, men disse vil også gøre det muligt at nå de grundlæggende mål for Fællesskabet, som omhandles i traktatens artikel 2 (»en harmonisk udvikling af den økonomiske

virksomhed i Fællesskabet som helhed, en varig og afbalanceret ekspansion, en øget stabilitet, en hurtigere højnelse af levestandarden og snævrere forbindelser mellem de stater, som det forener«).

I tidligere sager er det klart fastslået, at nationale priskontrolordninger, selv om de griber ind i eksempelvis landbrugssektoren, der er omfattet af en fælles prisordning, kun er i strid med fællesskabsretten, såfremt de bringer de fælles markedsordningers målsætning og funktion i fare, navnlig disses prisordninger.

Et lignende princip må lægges til grund ved afgørelsen af, om en national priskontrolordning er forenelig med traktatens artikel 30. Det kan ikke antages, at en priskontrol i alle tilfælde skulle udgøre en hindring for indførsel fra en medlemsstat til en anden. Desuden skal spørgsmålet, om artikel 30 kan anvendes i sådanne tilfælde, også vurderes på baggrund af traktatens grundlæggende mål, navnlig de i artikel 2 opregnede.

Efter disse generelle betragtninger har den britiske regering behandlet det præjudicielle spørgsmåls punkt a) og punkt b) (regeringen har ikke svaret på spørgsmålets punkt c)).

For så vidt angår punkt a), mener regeringen, at den pågældende ordning ikke kan anses for at være i strid med fællesskabsretten, i det omfang den ikke sondrer mellem importerede og indenlandske varer. Tværtimod er den generelle regel her, at enhver form for forskelsbehandling skal undgås, da forskelsbehandling kun er berettiget, hvor omstændighederne i forbindelse med de importerede og indenlandske varer er materielt forskellige.

I øvrigt er der i den foreliggende sag ikke tale om importerede varer, men om varer, som indeholder importerede råstoffer.

En meget stor andel af de varer, som fremstilles i medlemsstaterne, indeholder importerede varer eller råstoffer. Bortset fra det tilfælde, hvor en særbehandling kan være nødvendig for at undgå fordrejninger i samhandelen inden for Fællesskabet, vil et automatisk forbud mod anvendelse af en national priskontrolordning på indenlandske varer, som direkte eller indirekte indeholder importerede varer eller råstoffer, alvorligt bringe medlemsstaternes virksomhed til bekæmpelse af inflationen i fare.

Under alle omstændigheder har kravet i den belgiske lovgivning (om at prisforhøjelser skal anmeldes forud) samme virkning for de indenlandske som for de importerede varer, og det syntes ikke umiddelbart at fremgå, at kravet skulle volde sælgerne af importerede varer eller de fabrikanter, som direkte eller indirekte anvender sådanne varer, større vanskeligheder end sælgere eller fabrikanter i almindelighed.

Om spørgsmålets punkt b) har den britiske regering bemærket, at kompetencen til at forsinke overvæltningen af omkostningsstigningerne er et led i de inflationsbekæmpende foranstaltninger, og kompetencen må også, for at have nogen værdi, inden for rimelige grænser, omfatte de omkostningsstigninger, som er en følge af prisstigningerne på de

importerede varer. Der er ikke grundlag for at anfægte det forhold, at denne kompetence indebærer et vist skøn, forudsat dette ikke udøves på en sådan måde, at det medfører forskelsbehandling af importerede varer.

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har først gennemgået den belgiske ordning for obligatorisk anmeldelse af prisforhøjelser. Den har dernæst understreget, at virkningerne af denne ordning, som giver de nationale myndigheder mulighed for at forsinke selv berettigede prisforhøjelser over en temmelig lang periode, kan være endnu mere mærkbare, når der er tale om importerede varer, idet importøren ikke altid er i stand til at forudse de forhøjelser, som stammer fra eksportlandene. Da den pågældende ordning herved gør indførslerne vanskeligere og mere byrdefulde, er den en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, jf. EØF-traktatens artikel 30.

Det må dog alligevel undersøges, om der andetsteds i traktaten er hjemmel for en sådan ordning. Denne undersøgelse må naturligvis foretages efter meget strenge kriterier, da der er tale om at fravige det grundlæggende princip om frie varebevægelser.

For det første kan det fastslås, at den pågældende ordning, som der er lang tradition for i Belgien, er et led i en helhed af økonomiske foranstaltninger, der har til formål at sikre prisstabiliteten. Den påfører utvivlsomt de pågældende erhvervsdrivende en række hindringer og ulemper, men disse kan nu engang ikke udskilles fra ordningen og går ikke ud over det, som synes nødvendigt for at sikre, at ordningen fungerer hensigtsmæssigt.

For det andet er det både forhøjelserne af priserne på de importerede og de indenlandske varer, der kræves anmeldt. Intet i den belgiske ordning giver grundlag for at antage, at denne skulle forskelsbehandle de indførte varer.

Det er derfor Kommissionens konklusion, at en ordning for anmeldelse af prisforhøjelser, som gælder uden forskel for varer, indført fra de andre medlemsstater, og indenlandske varer, ikke er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, for så vidt som en sådan ordning forfølger et mål af almen interesse og er nødvendig for at opfylde en række tvingende krav.

III — Mundtlige forhandlinger

De tiltalte i hovedsagerne, repræsenteret af advokaterne Horsmans og Verbiest, Bruxelles, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af juridisk konsulent R. Wägenbaur som befuldmægtiget, bistået af A. Haagsma, Kommissionens juridiske tjeneste, har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 12. juli 1979.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 20. september 1979.

Præmisser

1 Ved dom af 9. januar 1979, indgået til Domstolens justitskontor den 2. februar 1979, har Belgiens Hof van Cassatie i sag 16/79 i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 30. Samme ret har ved domme af samme dato forelagt Domstolen et hermed identisk spørgsmål i sagerne 17/79, 18/79, 19/79 og 20/79, hvorfor alle de nævnte sager vil være at forene under domsafsigelsen. Spørgsmålene er blevet rejst under en række straffesager, som af anklagemyndigheden føres for den belgiske ret mod de tiltalte i hovedsagerne, en række producenter eller forhandlere af foderstoffer, der er tiltalt for flere gange i tiden fra den 1. september 1972 til den 4. april 1973 at have forhøjet deres salgspriser uden forudgående anmeldelse af prisforhøjelserne til økonomiministeriet, som påbudt ved den belgiske ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971 (Belgisch Staatsblad (stats- og lovtidende af 28. 12. 1971).

2 Den ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971 bestemmer i artikel 1, stk. 1, at »... producenter og importører ... til økonomiministeriet [skal] anmelde enhver forhøjelse af priserne på det belgiske marked på alle produkter, råstoffer, fødevarer eller øvrige varer samt alle tjenesteydelser senest to måneder før forhøjelsen.« Artikel 4 i samme bekendtgørelse bestemmer, at tomånedersfristen afbrydes, såfremt de kompetente myndigheder konstaterer, at anmeldelsen af prisforhøjelsen ikke indeholder alle de fornødne oplysninger. I så fald regnes fristen fra modtagelsen af de supplerende oplysninger. Endelig kan økonomiministeriet ifølge artikel 5 før fristens udløb meddele den anmeldende virksomhed, »at den anmeldte forhøjelse ikke inden for en frist på højst seks måneder kan bringes fuldt eller delvis i anvendelse.«

3 De tiltalte i hovedsagerne har bl.a gjort gældende, at den i nævnte ministerielle bekendtgørelse fastsatte forpligtelse til at anmelde prisforhøjelser som følge af de frister, der gælder herfor, og de kompetente myndigheders mulighed for helt eller delvis at udsætte gennemførelsen af en prisforhøjelse er en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner og dermed er forbudt i medfør af EØF-traktatens artikel 30.

4 Belgiens Hof van Cassatie har med henblik på at tage stilling til denne indsigelse i hver af de nævnte sager forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal EØF-traktatens artikel 30 fortolkes således, at forbudet mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner også omfatter ordningen efter den ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971, hvorefter enhver producent eller importør er forpligtet til at anmelde enhver forhøjelse af priserne på det belgiske marked på alle produkter, råstoffer, fødevarer eller øvrige varer samt alle tjenesteydelser senest to måneder før forhøjelsen, i det omfang denne ordning a) ikke sondrer mellem indførte og indenlandske produkter, b) bemyndiger ministeren til at forhindre overvæltning af det umiddelbare tryk fra prisforhøjelser på indførte produkter, eller til i hvert fald at forsinke den ud over grænsen for det forsvarlige, c) og således nødvendigvis må medføre en urimelig forsinkelse på grund af den foreskrevne forvaltningsprocedure, navnlig for en virksomhed som den, appellanten (som er foderstofproducent) leder?«

5 Traktatens artikel 30 forbyder enhver foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion i samhandelen mellem medlemsstaterne. Det er herved tilstrækkeligt, at de pågældende foranstaltninger direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan hindre samhandelen mellem medlemsstater.

6 Af de oplysninger, den nationale ret har givet, fremgår det, at spørgsmålet går ud på, om forbudet mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion også omfatter en national ordning, der uden at sondre mellem indenlandske og indførte produkter nødvendigvis som følge af den forvaltningsprocedure, den indebærer, medfører en forsinkelse ud over grænsen for det forsvarlige af overvæltningen af prisforhøjelser for indførte produkter, navnlig for producenter af foderstoffer. En national ordning af denne art er, også selv om den kun bestemmer, at producenten eller importøren skal »anmelde« påtænkte prisforhøjelser, før disse gennemføres, reelt en prisstopforanstaltning, idet de af producenten inden anmeldelsen anvendte priser rent faktisk fastfryses, i alt fald i hele venteperioden.

7 Selv om en prisstopordning, der uden forskel finder anvendelse på indenlandske og indførte produkter, ikke i sig selv er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, kan den imidlertid have en sådan virkning, når priserne ligger på et sådant niveau, at afsætningen af indførte produkter bliver enten umulig eller vanskeligere end afsætningen af indenlandske produkter. Dette er især tilfældet med en national ordning, der udelukker en overvæltning af prisforhøjelsen for indførte produkter på salgspriserne og fastfryser priserne på et så lavt niveau — når henses til den almindelige situation for importerede produkter sammenlignet med situationen for indenlandske produkter — at de erhvervsdrivende, der ønsker at importere de pågældende produkter til den pågældende medlemsstat, kun kan gøre dette med tab eller, når henses til niveauet for de fastfrosne priser for indenlandske produkter, er nødt til at give sidstnævnte produkter forrang.

8 Selv om disse betragtninger allerede giver den nationale ret de fortolkningsbidrag med henblik på traktatens artikel 30, som den har anmodet om, er der, for at stille alle formålstjenlige fortolkningsbidrag til rettens disposition, dog grund til yderligere at påpege, at for så vidt angår landbrugsprodukter, der er omfattet af en fælles markedsordning, må vurderingen af, om nationale priskontrolforanstaltninger er retmæssige, ske i lyset af den markedsordning, der er tale om. I Domstolens praksis — nemlig i dommen af 23. januar 1975 (Galli, 31/74, Sml. s. 47), dommene af 26. februar 1976 (Tasca, 65/75, og Sadam, 88-90/75, Sml. s. 291 og 323), dommen af 29. juni 1978 (Dechmann, 154/77, Sml. s. 1572) og dommen af 12. juli 1979 (Grosoli, 223/78) — er det fastslået, at medlemsstaterne ikke længere på områder, der er dækket af en fælles markedsordning — og så meget mindre når denne ordning bygger på fælles prisregler — kan gribe ind i en sådan prisdannelsesmekanisme, som følger af den fælles ordning, ved ensidigt fastsatte nationale bestemmelser. I denne praksis fastslås det, at bestemmelserne i en EØF-landbrugsforordning, som indeholder prisregler for produktions- og engroshandelsledene for de produkter, der er omfattet af den pågældende markedsregulering, ikke berører medlemsstaternes beføjelse til — uden at overtræde andre bestemmelser i traktaten — at træffe ensidige foranstaltninger vedrørende prisdannelsen i detailhandels- og forbrugerledene, såfremt de ikke bringer den omhandlede fælles markedsordnings og navnlig den derved indførte prisordnings målsætning eller funktion i fare.

9 I det foreliggende tilfælde fremgår det af sagens akter, at de produkter, med hensyn til hvilke den nationale ret har anmodet om en fortolkning af fællesskabsretten, er foderstoffer, der, som oplyst under retsforhandlingerne for Domstolen af de tiltalte i hovedsagerne, har et betydeligt indhold af korn. Disse produkter er altså efter deres sammensætning foderstoffer i den betydning, der er forudsat i artikel 1, litra d), i Rådets forordning nr. 120/67 af 13. juni 1967 om den fælles markedsordning for korn (EFT 1967, s. 29), og er derfor som sådanne omfattet af denne fælles markedsordning. Som Domstolen allerede har fastslået (dom af 23. 1. 1975, Galli, 31/74, Sml. s. 47), skal der gennem den ved forordning nr. 120/67 indførte fælles markedsordning for korn tilvejebringes et enhedsmarked for korn inden for Fællesskabet under fælles administration, og til dette formål indfører forordningen et regelsystem og en struktur, hvori »prisreglerne« for produktions- og engrosledet indtager en central plads. En national priskontrolordning, der finder anvendelse på produkter, der er omfattet af en sådan fælles markedsordning, og ifølge hvilken der gælder et prisstop også i produktions- og engrosledet, griber ind i et af markedsordningen reguleret område; den er derfor uforenelig med denne ordning i det omfang, den som gældende for priserne i senere omsætningsled efter den nationale rets skøn bringer markedsordningens målsætning eller funktion i fare.

10 Af alle de her anførte grunde må spørgsmålet besvares således, at en national priskontrolordning som den, der er beskrevet af den nationale ret, er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, som er forbudt ifølge EØF-traktatens artikel 30, såfremt afsætningen af produkter, der er importeret fra en anden medlemsstat, enten bliver umulig eller vanskeligere end afsætningen af indenlandske produkter, eller den indebærer, at afsætningen af indenlandske produkter begunstiges til skade for importerede produkter. En sådan national ordning er desuden uforenelig med den fælles markedsordning for korn, indført ved Rådets forordning nr. 120/67 af 13. juni 1967, for så vidt den i produktions- og engrosledet regulerer priserne på de produkter, der er omfattet af forordningen. Den er endvidere uforenelig med markedsordningen i det omfang, den gælder for senere omsætningsled og herved efter den nationale rets skøn bringer markedsordningens målsætning eller funktion i fare.

Vedrørende sagens omkostninger

11 De udgifter, der er afholdt af den belgiske regering, af regeringen for Det forenede Kongerige og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har indgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Belgiens Hof van Cassatie ved domme af 9. januar 1979, for ret:

En national priskontrolordning som den, der er beskrevet af den nationale ret, er en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, som er forbudt ifølge EØF-traktatens artikel 30, såfremt afsætningen af produkter, der er importeret fra en anden medlemsstat, enten bliver umulig eller vanskeligere end afsætningen af indenlandske produkter, eller den indebærer, at afsætningen af indenlandske produkter begunstiges til skade for importerede produkter. En sådan national ordning er desuden uforenelig med den fælles markedsordning for korn, indført ved Rådets forordning nr. 120/67 af 13. juni 1967, for så vidt den i produktions- og engrosledet regulerer priserne på de produkter, der er omfattet af forordningen. Den er endvidere uforenelig med markedsordningen i det omfang, den gælder for senere omsæt-

ningsled og herved efter den nationale rets skøn bringer markedsordningens målsætning eller funktion i fare.

Kutscher O'Keeffe Touffait

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. november 1979.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT H. MAYRAS FREMSAT DEN 20. SEPTEMBER 1979 [1]

Høje Ret.

I — De fem sager, der har givet anledning til de foreliggende anmodninger om præjudicielle afgørelser, er straffesager, som den belgiske anklagemyndighed har anlagt mod en række producenter af blandfoder, der alle er hjemmehørende i Vestflandern; producenterne er tiltalt for at have overtrådt artiklerne 1 og 12 i den ministerielle bekendtgørelse af 22. december 1971 om anmeldelse af prisforhøjelser ved tre gange i løbet af 1973 at have gennemført prisforhøjelser uden forudgående anmeldelse til økonomiministeriet. Det spørgsmål, Domstolen har fået forelagt ved fem domme, afsagt samme dag af Belgiens højeste retsinstans og registreret på Domstolens justitskontor den 2. februar 1979, er enslydende i alle de fem sager.

Til forskel fra Grosoli-sagen, i hvilken Domstolen afsagde dom den 12. juli 1979, og som drejede sig om kontrol med priserne på oksekød i detailledet, og Buys-sagen, der står over for at skulle afgøres, og som drejer sig om prisstop i produktions- og engrosledet for mælkeerstatninger til kalve, vedrører de foreliggende sager en obligatorisk ordning vedrørende anmeldelse af prisforhøjelser. Denne ordning er en teoretisk set mere

1 — Oversat fra fransk.